

COVID 19, 'building back better'

Datarapport Elever 0-2 klassetrin Generel rapport fra forskningsprojektet

Rapportens forfattere:

Ane Qvortrup
Casper J. D. Jensen

Projektdeltagere:

Professor Ane Qvortrup (projektleder)
Lektor Eva Lykkegaard
Lektor Vibeke Christensen
Lektor Peter Henrik Raee
Lektor Finn Wiedemann
Lektor Anette Grønning
Adjunkt Thomas Enemark Lundtofte
Videnskabelig assistent Anni Nielsen
Videnskabelig assistent Casper J. D. Jensen

Indhold

01	Notation	3
02	Indledning	4
02.01	Om rapporten	4
02.02	Stikprøvedesign	6
02.03	Præsentation af data	6
02.04	Responskalaer	6
03	Datagrundlag	7
03.01	Stikprøve og respondenter	7
04	Svar på spørgeskemaet	9
04.01	Betydning af coronavirus for hverdagen	9
04.02	Bekymring for sygdom	9
04.03	Sociale relationer og netværk	10
04.04	Emotionel trivsel	11
04.05	Social trivsel	11
04.06	Mestringsoplevelse	12
04.07	Tro på egne evner	12
04.08	Fagligt engagement	13

01 Notation

<i>Forkortelse</i>	<i>Betydning</i>	<i>Forklaring</i>
N	Antal af respondenter der har besvaret spørgsmålet.	
Kumulativ %	Kumulativ procent	
Gns	Aritmetisk gennemsnit	
SD	Standard afvigelse (standard deviation)	Standardafvigelsen udregnes som kvadratroden af variansen og angiver, hvor tæt observationer er på gennemsnittet.
V	Varians	Variansen måler spredning af observationer fra gennemsnittet og udregnes som gennemsnittet af kvadratroden af afstanden fra middelværdien.
Median	Median	Middelværdier. Den midterste værdi. Middelværdier på likert-skalaer udregnes under den antagelse at der for likert-skala-svarkategorierne er 'lige langt imellem hver svarkategori'
CV	Variations-koefficient (Coefficient of variation)	Et standardiseret mål fra 0-1 for spredning og defineres som forholdet mellem standardafvigelsen og gennemsnittet.
IKO	Interkvartilområdet (Interquartile Range)	Interkvartilområdet (IKO) er forskellen mellem første kvartil og tredje kvartil. IKO viser spredningen af observationer uden at være sensitiv overfor yderligt liggende værdier.
Skævhed	Skævhed (skewness)	Skævheden er et tal der referer til asymmetri i distributionen. Det er udregnet fra, hvor meget distributionen afviger fra en normal distribution. Fordelinger kan udvise højre (positive) Skævhed eller venstre (negative) Skævhed i varierende grad. En normalfordeling (klokkekurve) udviser nul Skævhed

02 Indledning

02.01 Om rapporten

Denne rapport beskriver resultaterne fra første kvantitative dataindsamling i form af spørgeskemaer til 0.-2. klasses grundskoleelever i projektet "COVID 19, 'building back better". Projektets baggrund er det forhold, at de konstante forandringer af skolerammerne fra forår 2020 til sommer 2021 grundet COVID 19 har forstyrret den traditionelle måde at organisere lege- og læringsaktiviteter i skolen på og også lærer- og elevrollerne, ligesom det har forandret rammerne for og betydningen af gode læringsmiljøer. Herudover har forandringerne af skolerammerne haft en række forskellige konsekvenser for elevernes læring og socio-emotionelle erfaringer forstået som de følelsesmæssige erfaringer de gør sig i de sociale og faglige kontekster, de deltager i. For dybdegående at forstå forandringerne og konsekvenserne, følger projektet "COVID 19, 'building back better" systematisk eleverne fra skoler i 7 kommuner i et to-årigt perspektiv. Projektet er muliggjort af en bevilling fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

Formålet med projektet "COVID 19, 'building back better" er at skabe viden om situationen, hvor skoleelever efter de konstante forandringer af skolerammerne vender tilbage til de institutionelle rammer, herunder at skabe viden om den måde lege- og læringsmiljøer organiseres på, og hvilken betydning det har for børnenes læring og socio-emotionelle erfaringer. Desuden er det hensigten at kortlægge de strategier og ressourcer, der bliver anvendt af skoler, ledere, lærere og pædagoger i forbindelse med genåbningen, for få viden om betydningen af forskellige strategier og ressourcer.

Tidligere internationale studier peger på, at pandemier eller samfundskriser i mere generel forstand ændrer vores måde at gøre skole på (nyt indhold, nye organiseringer af skoledagen og nye læringsmiljøer)¹. Dette bekræftes i Qvortrup, et al. (2020, 2021c), som kortlægger læringsaktiviteter i den virtuelle distance-undervisning og Qvortrup et al. (2021b,d), som viser, hvordan hygiejneregler og -restriktioner i forbindelse med første genåbning i 2020 førte til øget brug af fx udendørsaktiviteter i mindre grupper af elever og i forløb, som ikke var fagopdelt som traditionelt. Tidligere studier peger også på, hvordan ændringerne og selve situationen har en række konsekvenser for både det pædagogiske personale og for elevernes læring og trivsel². Imidlertid er det vigtigt, at konsekvenserne har vist sig at være uforudsigelige samt kontekst- og situationssafhængige³. Dette bekræftes i Qvortrup et al (2021), der viser, at der er signifikante forskelle mellem kommuner ift. konsekvenser af COVID-19, og at fx forældrenes oplevelse af støtte fra skolen korrelerer med elevernes sociale velvære, hvilket indikerer, at de konkrete strategier på

¹ jf. fx Van Wyk & Lemmer 2007; Dooyema et al. 2014; Butcher 2020; Yao et al 2020; Xai 2020; Qvortrup et al. 2020f, Qvortrup et al. 2021a,b,c,d,e; Wistoft et al 2020, Wistoft et al 2021, a, b

² Brooks et al 2020; Bruggess et al 2020; Gyangjai et al 2020; Zhang et all 2020; Rundle et al 2020; Qvortrup et al. 2020f, Qvortrup et al. 2021a,b,c,d,e; Wistoft et al 2020, Wistoft et al 2021, a, b

³ Jung et al., 2013; Prematunge et al., 2012; Nyhan et al., 2012; Xia & Liu 2013; Bish, et al., 2011

kommune og skoleniveau gør en forskel. For at forstå situationen og afbøde konsekvenser mest muligt er det altså nødvendigt med en løbende solid videnindsamling.

Systematisk viden om situationen vil være et solidt fundament for fremtidig styrkelse af skolen baseret på ideen om 'building back better', "not only getting economies and livelihoods back on their feet quickly, but also safeguarding prosperity for the longer term. [...]. At the heart of this approach is the transition to more inclusive, more resilient societies" (OECD 2020). Ved et sådant fokus, er det selvfølgelig helt afgørende at være opmærksom på, at situationens unikke karakter gør, at der på ingen måde kan generaliseres direkte til fremtidige situationer.

Projektets forskningsspørgsmålet er:

Hvordan påvirker forskellige strategier, indsatser og læringsmiljøer i forbindelse med skoleåbningerne elevernes læring og trivsel i et aktuelt og fremtidigt perspektiv, og hvad kan vi lære af Covid-19-situationen baseret på ideen om 'building back better'?

Dataene til denne rapport er indsamlet i juni 2021 blandt 0.-2. klasses-eleverne i de deltagende kommuner. Disse data suppleres i projektet af andre typer af data indsamlet på samme tidspunkt:

- Kvantitative dataindsamling i form af spørgeskemaer til følgende aktører i de syv kommuner:
 - Elever fra 0.-2. klasse
 - Elever fra 3.-9. klasse
 - Forældre til eleverne i 0.-9. klasse
 - Lærere og pædagoger
 - Skoleledere
- Kvalitativ dataindsamling i form af interviews med de følgende aktører i fem kommuner:
 - Børne- og ungedirektører
 - Skolechefer
 - Skoleledere
 - Lærere/pædagoger
 - Elever
 - Forældre

Undersøgelser formidles løbende både til de involverede skoler og kommuner og til sektoren generelt, så de får mulighed for at bruge undersøgelse som vidensgrundlag for deres fortsatte arbejde. Alle rapporter ledsages af korte notater, som opsummerer væsentlige pointer, og som gør dataene let tilgængelige

02.02 Stikprøvedesign

Projektet har ikke fulgt et systematisk stikprøvedesign. Derfor er stikprøven ikke repræsentativ.

02.03 Præsentation af data

Data i rapporten præsenteres på følgende måde:

- 1) Først præsenteres de forskellige spørgsmål under hvert tema som tabeller, der viser svarfordeling på hver enkelt spørgsmål.
- 2) Herefter præsenteres summerede statistikker for de enkelte spørgsmål. En række statistiske mål præsenteres, hvoraf nedenstående er særligt interessante for de fleste læsere:
 - a. Gennemsnittet, som er den gennemsnitlige placering på responskalaen for et givent spørgsmål (gns). Dette kan fortolkes som den generelle enighed/grad/hyppighed etc. i stikprøven, afhængig af hvilken responskala spørgsmålet har. Skalaen med de numeriske værdier står beskrevet i en note under hver tabel.
 - b. Antallet af respondenter der har besvaret spørgsmålet (N)
 - c. Medianen

02.04 Responsskalaer

I spørgeskemaet har alle respondenter haft mulighed for at svare "ved ikke/ønsker ikke at svare". Dette betyder at antallet af respondenter (N), der har besvaret et givent spørgsmål, varierer gennem rapporten. Antallet af manglende besvarelser vises ikke i rapporten.

03 Datagrundlag

03.01 Stikprøve og respondenter

Tabel 1: Kommune

	N	%	Kumulativ %
Odense	1062	54.05	54.05
Svendborg	485	24.68	78.73
Tønder	218	11.09	89.82
Jammerbugt	99	5.04	94.86
Sorø	50	2.54	97.40
Vejen	50	2.54	99.94
Helsingør	1	0.05	99.99
Total	1965	100.00	

Tabel 2: Antal elever i populationen og undersøgelsens stikprøve

	Population	Stikprøve	Svarprocent
Odense	5930	1062	17.91
Svendborg	1745	485	27.79
Tønder	1155	218	18.87
Jammerbugt	1199	99	8.26
Sorø	850	50	5.88
Vejen	1430	50	3.66
Helsingør	1825	1	0.05
Total	14.134	1965	13.90

Noter. Populationstal er baseret på antallet af elever fra 0-2 klasse fra skoleåret 2020/2021
 Kilde: Undervisningsministeriet: <https://uddannelsesstatistik.dk/Pages/Reports/1577.aspx>

Tabel 3: Svarstatus

	N	%	Kumulativ %
Nogen svar	103	5.24	5.24
Gennemført	1862	94.76	100.00
Total	1965	100.00	

Tabel 4: Klassetrin

	N	%	Kumulativ %
0. klasse	446	22.70	22.70
1. klasse	707	35.98	58.68
2. klasse	812	41.32	100.00
Total	1965	100.00	

Tabel 5: Køn

	N	%	Kumulativ %
Pige	990	50.38	50.38
Dreng	962	48.96	99.34
Andet	13	0.66	100
Total	1964	100.00	

04 Svar på spørgeskemaet

04.01 Betydning af coronavirus for hverdagen

I afsnit 04.01 bliver eleverne bedt om at vurdere betydningen af coronavirus for deres hverdag på tidspunktet for besvarelse af spørgeskemaet. Først skal de vurdere betydningen overordnet set på en skala fra 1-10, hvorefter de bliver spurgt til deres bekymringer for sygdommen samt deres oplevelser af regler og restriktioner.

Hvad betyder coronavirus for dig i din skoledag nu?

Tabel 6a: Hvad betyder coronavirus for din hverdag lige nu?

	N	%	Kumulativ %
1 = Ingenting	270	13.79	13.76
2	288	14.68	28.44
3	215	10.96	39.40
4	178	9.07	48.47
5	380	19.37	67.84
6	124	6.32	74.16
7	103	5.25	79.41
8	72	3.67	83.08
9	54	2.75	85.83
10 = Rigtig meget	278	14.17	100.00
Total	1962	100.00	

04.01.01

Summeret statistik

Tabel 6b: Betydning af coronavirus for hverdagen

	N	Gns	SD	V	CV	Median	IKO	Skævhed
Hvad betyder coronavirus for dig i din skoledag lige nu?	1962	4.80	2.93	8.60	0.61	5	5.00	0.50

Noter. Skala: 1 "Ingenting", 10 "Rigtig meget".

Som det fremgår af tabel 6a og 6b, oplever størstedelen af eleverne, at covid-19 ikke fylder så meget for dem på dataindsamlingstidspunktet i december 2021. Ca. to tredjedele vurderer, at pandemien fylder 5 (midt mellem ingenting og rigtig meget) på skalaen eller mindre. Dette er dog et markant fald siden målingen i juni 2021, hvor den andel lå på ca. tre fjerdedele. Især antallet af respondenter som vurderer, at covid-19 fylder 10 (rigtig meget) er vokset.

04.02 Bekymring for sygdom

Hvor enig eller uenig er du i følgende om hverdagen med coronavirus?

Tabel 7: Bekymring for smitte med covid-19

	N	Ja	Nej
Jeg er bekymret for at blive syg	1476	52.44	47.56
Jeg er bekymret for, at min familie/venner skal blive syge	1616	78.96	21.04

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej".

Når det kommer til bekymringen for at blive syg, viser tabel 7, at 52% er bekymrede for at blive syge, mens 48% angiver, at de ikke er det. Dette er en markant stigning siden målingen i juni 2021, hvor kun 39% angav, at de var bekymrede for selv at blive syge. Som det også fremgår af tabellen, er 79% bekymrede for, at familie/venner skal blive syge, mens 21% angiver, at de ikke er. Dette er ligeledes steget markant siden forrige måling.

04.03 Sociale relationer og netværk

Afsnit 04.03 handler om sociale relationer og netværk i skolen. Hensigten med denne del af spørgeskemaet er på den ene side at tegne et billede af, om nedlukninger og restriktioner har påvirket elev-elev- og lærer-elev-relationer på skolen. På den anden side er det hensigten at undersøge, hvordan elevers læringsmæssige og faglige relationer i undervisningen er. Eleverne får en række udsagn om deres relationer, hvor de skal angive, om de er enige eller uenige.

Tabel 8: sociale relationer

	N	Ja	Nej
Jeg kan godt lide mine lærere i skolen	1717	97.67	2.3
Vi har det godt sammen i min klasse	1536	94.14	5.86
Hvis der er skole-opgaver jeg ikke forstår, er det nemt at få hjælp fra en lærer	1535	87.56	12.44
Hvis der er skole-opgaver jeg ikke forstår, er det nemt at få hjælp fra en kammerat	1514	81.31	18.69
Jeg ved for det meste, hvad lærerne vil have mig til at lave	1497	86.97	13.03

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej".

Som det fremgår af tabel 8, kan langt størstedelen af eleverne (98%) godt lide deres lærere i skolen. Tilsvarende oplever størstedelen af eleverne (94%), at klassen har det godt sammen. 88% angiver, at det er nemt at få hjælp fra en lærer, mens 81% oplever at det er nemt at få hjælp fra en kammerat. 87% angiver, at de for det meste ved, hvad læreren vil have dem til at lave, mens det er 13%, der angiver den modsatte oplevelse. Disse målinger er meget stabile ift. målingerne foretaget i juni 2021.

04.04 Emotionel trivsel

I projektet arbejder vi med to former for trivsel, emotionel trivsel og social trivsel. Den emotionelle trivsel handler om elevernes humør og motivation, mens den sociale trivsel handler om deres oplevelse af at passe ind i klassen og have gode kammerater. I denne sektion 04.04 præsenteres elevernes svar på spørgsmålene, der retter sig mod den emotionelle trivsel, mens den efterfølgende sektion 04.05 præsenterer svarene på spørgsmålene om social trivsel.

Tabel 9: Emotionel trivsel

	N	Ja	Nej
Jeg er tit glad	1629	91.47	8.53
Jeg er tit i godt humør	1558	91.36	8.66
Jeg er tit ked af det	1579	16.09	83.91
Jeg er tit glad for at gå i skole	1636	91.38	8.62

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej".

Det første spørgsmål i tabellen over emotionel trivsel, tabel 9, går på elevernes oplevelse af, om de ofte føler sig glade. 91% angiver, at det gør de, mens 9% angiver det modsatte. Samme fordeling finder vi ved elevernes oplevelse af at være i godt humør. Når vi spørger negativt til, om eleverne tit oplever at være kede af det, angiver 16%, at det gør de, mens 84% ikke gør det. Sidste spørgsmål omhandler, om elever ofte er glade for at gå i skole. 91% af respondenterne er enige i, at det er de, mens 9% angiver, at de ikke er. Disse målinger er ikke markant anderledes end tidligere.

04.05 Social trivsel

Som allerede nævnt præsenterer vi i denne sektion elevernes svar på spørgsmålene om social trivsel. De får tre spørgsmål, der handler om, om de føler, de passer ind, om de bliver holdt uden for, og om de har gode klassekammerater.

Hvor enig eller uenig er du?

Tabel 10: Social trivsel

	N	Ja	Nej
Jeg passer godt ind i klassen	1517	92.02	7.98
Jeg bliver holdt udenfor	1550	16.00	84.00
Jeg har gode klassekammerater	1715	96.62	3.38

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej".

Som de fremgår af tabel 10, føler 92% af eleverne, at de passer godt ind, mens 8% har den modsatte oplevelse. Spørgsmål 2 går på, om eleverne oplever at blive holdt udenfor. Som tabellen viser, oplever 84% af elever ikke at blive holdt udenfor, mens det omvendt er 16%, der har denne oplevelse. Det er da også en stor del af eleverne, der oplever at have gode klassekammerater. 97% angiver, at det har de, mens kun 3% angiver ikke at have gode klassekammerater. Disse tal er meget stabile i forhold til målingen i juni 2021.

04.06 Mestringsoplevelse

Efter at have set på elevernes emotionelle og sociale trivsel, skal vi i dette afsnit 04.06 se på deres mestringsoplevelser, dvs. elevernes oplevelse af at være i stand til at mestre konkrete aktiviteter i undervisningen. Eleverne er blevet spurgt om, om de føler det nemt at følge med i timerne, om de forstår det, de lærer om og om de oplever det svært at følge med i undervisning. De bliver bedt om at angive ja eller nej til tre statements. Tænk på skolen. I hvilken grad oplever du dette når du er sammen med andre?

Tænk på skolen. Er du enig eller uenig?

Tabel 11: Mestringsoplevelse

	N	Ja	Nej
Det er nemt at følge med i timerne	1446	83.26	16.74
Jeg forstår det meste af det vi lærer om i skolen	1567	89.98	10.02
Det er svært for mig at følge med i skolen	1539	22.35	77.65

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej".

Som det fremgår af tabel 11, oplever 83% af eleverne, at det er nemt at følge med i timerne, mens 17% angiver, at det ikke er nemt. Endnu flere er positive, når det kommer til oplevelsen af at forstå det meste af undervisningen. Her er 90% enige, mens 10% er uenige. Og sidst viser tabellen, at 22% af eleverne oplever, at det er svært at følge med i undervisningen, mens 78% ikke har denne oplevelse. Disse tal er tæt på uændrede siden sidste måling.

04.07 Tro på egne evner

Spørgsmålene i forrige afsnit leder godt over i dette afsnit 04.07 om troen på egne evner. Hvor spørgsmålene i forrige sektion refererede til elevernes oplevelse af at være i stand til at mestre konkrete aktiviteter i undervisningen (et situationelt perspektiv), handler spørgsmålene i denne sektion om en bredere og mere generel tro på egne evner.

Tænk på, hvordan du selv syntes du er. Er du enig eller uenig?

Tabel 12: Tro på egne evner

	N	Ja	Nej
De andre i min klasse er meget bedre end mig	1203	30.26	69.74
Mine lærere er glade for at undervise mig	1603	94.95	5.05
Jeg er ikke så god til at gå i skole	1532	27.09	72.91

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej".

Eleverne bliver først bedt om at sammenligne sig med øvrige elever, idet de skal angive om de er enige eller uenige i, at "De andre elever er meget bedre end mig". Som det bliver klart i tabel 12, angiver 30% af eleverne, at de andre elever er bedre, mens 70% ikke har denne oplevelse. Dette indikerer en lille stigning siden sidste måling. Det næste udsagn, som eleverne skal forholde sig til, er "Mine lærere er glade for at undervise mig". Her er 95% enige, mens 5% er uenige. Afslutningsvist skal eleverne angive, om de er enig i udsagnet "Jeg er ikke så god til at gå i skole". Her er 27% enige i, at det er de ikke, mens 73% ikke er enige i udsagnet. Svarfordelingen for disse to spørgsmål er relativt uændret siden sidste måling.

04.08 Fagligt engagement

Den afsluttende tabel i rapporten (tabel 13) præsenterer elevernes svar på en række spørgsmål, der bruges til at undersøge elevernes faglige engagement, forstået både som det, de bliver tilbudt, og som det de selv udsiger. Igen får eleverne en række statements, denne gang 5 stk., og de bliver bedt om at angive, om de er enige eller uenige heri.

Tænk på når du er i skole. Er du enig eller uenig?

Tabel 13: Fagligt engagement

	N	Ja	Nej
Jeg er med til at bestemme hvad vi laver i skolen	1357	42.01	57.99
Jeg bliver glad/stolt, når jeg laver mit skolearbejde	1592	87.44	12.56
Jeg synes noget skolearbejde er lige så sjovt som at spille computer, læse en god bog eller se en film	1574	73.32	26.68
Jeg forsøger at lave så lidt som muligt i skolen	1623	13.80	86.20
Jeg synes ikke, skoleemner er særligt spændende	1419	33.33	66.67

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej".

Som det fremgår af tabellen, oplever 42%, at de har medbestemmelse over, hvad de laver i skolen, mens 58% ikke har denne oplevelse. Dette udgør et fald på ca. 7% siden sidste måling. 87% føler en glæde/stolthed ved at lave skolearbejdet, og 73% synes ligefrem, at det er lige så sjovt som at spille computer, læse en god bog eller se en film. Dette udgør en stigning på henholdsvis ca. 5% og 6% siden sidst. 86% har ikke en oplevelse af at forsøge at lave så lidt som

muligt, mens det omvendt gælder for 14%. En tredjedel angiver, at de ikke synes, skoleemner er særligt spændende, mens to tredjedele ikke oplever dette.

Syddansk Universitet
Campusvej 55 Odense –
DK-5230
Telefon: +45 6550 1000
sdu@sdu.dk
www.sdu.dk